

Rapport

Rapport naar aanleiding van een klacht over het regionale politiekorps Kennemerland.

Datum: 8 juni 2011

Rapportnummer: 2011/0170

Feiten

Verzoeker en zijn vriend Y reden op 11 mei 2008 samen in verzoekers auto. Op een zeker moment stonden zij naast X stil op een rotonde.

X is jaren geleden veroordeeld voor een strafbaar feit waarvan Y het slachtoffer was.

Na de confrontatie op de rotonde, meldde X zich op het politiebureau met het verhaal dat hij door Y was bedreigd met een vuurwapen, dat hij duidelijk op Y's schoot had zien liggen. Y zou tegen X hebben gezegd dat hij hem zou afmaken als X zich nog in die buurt zou laten zien.

Die avond werden verzoeker, zijn vriendin en de kinderen rond 23.05 uur opgeschrikt door zeven politieambtenaren die hun woning hadden betreden nadat zij de voordeur hadden geforceerd met een stormram. Deze politieambtenaren maakten deel uit van een aanhoudingsondersteuningsgroep.

De politie vorderde de uitlevering van een vuurwapen, maar hieraan werd niet voldaan. Verzoeker werd aangehouden en overgebracht naar het politiebureau omdat hij ervan werd verdacht een wapen in zijn bezit te hebben en hiermee X te hebben bedreigd. Omdat verdachte Y nog moest worden aangehouden, bleven een aantal politieambtenaren in de woning, zodat verzoekers vriendin geen contact met deze verdachte kon opnemen. Er vond elders een grote vechtpartij plaats, waar de aanhoudingsondersteuningsgroep naartoe gestuurd werd, zodat de aanhouding van verdachte Y werd uitgesteld. De situatie in verzoekers woning werd bevroren en pas rond 2.15 uur verliet de politie de woning.

Na zijn verhoor werd verzoeker weer door de politie in vrijheid gesteld.

Naar aanleiding van deze aanhouding diende verzoeker een klacht in bij de politie. De politieklachtcommissie adviseerde de korpsbeheerder om alle klachtonderdelen gegrond te verklaren. Na raadpleging van de hoofdofficier van justitie week de korpsbeheerder af van het advies van de klachtencommissie en verklaarde slechts één onderdeel (over het niet verzenden van een verslag van binnentreden) gegrond en de overige klachtonderdelen niet gegrond. Verzoeker was het met het oordeel van de korpsbeheerder niet eens en wendde zich tot de Nationale ombudsman.

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat het regionale politiekorps Kennemerland hem op 11 mei 2008 ten onrechte als verdachte heeft aangemerkt en heeft aangehouden.

Verzoeker klaagt er voorts over dat de politie zijn woning is binnengetroten.

Tevens klaagt verzoeker erover dat de machtiging en het verslag van binnentreden onvoldoende zijn gemotiveerd.

Zienswijze verzoeker

Verzoeker heeft aangegeven dat het hele politieoptreden hem niet in de koude kleren is gaan zitten. De relatie met zijn vriendin is onder druk komen te staan en ook de relatie met zijn buurtbewoners is er niet beter op geworden. Verzoeker wordt sindsdien met de nek aangekeken.

Volgens verzoeker heeft de politie een ongeoorloofde inbreuk gemaakt op zijn recht op vrijheid, zoals omschreven in artikel 5 EVRM, door hem aan te houden. Een redelijke verdenking ontbrak volgens verzoeker.

Tevens heeft de politie zijn recht op zijn privéleven geschonden, zoals omschreven in artikel 8 EVRM, door zijn woning te doorzoeken. Er kon volgens verzoeker geen redelijk vermoeden zijn gerezen dat er vuurwapens in zijn woning aanwezig waren. De woning was enkel verdacht omdat verzoeker als verdachte was aangemerkt.

Verzoeker stelt voorts dat de machtiging tot binnentreden en het verslag van binnentreden de dringende noodzakelijkheid van het binnentreden onvoldoende hebben gemotiveerd. De redenen die zouden hebben geleid tot een dringende noodzakelijkheid om de woning binnen te treden zijn verzoeker duister.

Zienswijze korpsbeheerder

De korpsbeheerder heeft gesteld dat de binnengekomen melding van X (de persoon die zou zijn bedreigd) dusdanig gedetailleerd was dat deze voldoende aanleiding gaf te komen tot een redelijk vermoeden van schuld ten aanzien van de beide personen in de auto. Bovendien was de melding dermate ernstig dat deze niet terzijde geschoven kon worden. De korpsbeheerder acht de verdenking en aanhouding van verzoeker rechtmatig en redelijk en verzoekers klacht ongegrond.

Omdat verzoeker als verdachte was aangemerkt in het kader van artikel 49 Wet Wapens en Munitie, acht de korpsbeheerder het redelijk dat de politie verzoekers woning is binnentreden om verzoeker aan te houden en te zoeken naar een mogelijk vuurwapen. De korpsbeheerder acht deze klacht eveneens ongegrond.

De korpsbeheerder is verder van mening dat uit de machtiging tot binnentreden voldoende blijkt dat verzoekers aanhouding het doel van het binnentreden was. Hoewel bij dat doel geen vinkje was gezet, is dit verderop in de machtiging expliciet genoemd, waardoor verzoekers belangen volgens de korpsbeheerder niet zijn geschaad. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel ongegrond.

Ten aanzien van het verslag van binnentreden heeft de korpsbeheerder gesteld dat hierin had moeten worden opgenomen dat de politie na verzoekers aanhouding in de woning is gebleven omdat Y nog moest worden aangehouden. De korpsbeheerder acht dit onderdeel van de klacht gegrond.

Desgevraagd heeft de korpsbeheerder laten weten dat verzoekers woning en zijn auto niet zijn doorzocht. Wel heeft er een doorzoeking plaatsgevonden in de woning van Y.

Informatie uit mutaties en processen-verbaal

Mutatie 11 mei 2008

Uit een mutatie van 11 mei 2008 blijkt dat X zich die dag op het politiebureau had gemeld omdat hij was bedreigd met een vuurwapen. X zou zijn bedreigd door Y, en deze bedreiging zou te maken hebben met een delict dat X zo'n 16 jaar geleden had gepleegd, en waarvan Y het slachtoffer was.

X had bij de politie aangegeven dat hij stilstond op een rotonde en er een auto naast hem stond, waarin Y als passagier zat. X had heel duidelijk een vuurwapen op Y's schoot zien liggen. Y zou tegen X gezegd hebben dat hij zich niet meer in die buurt moest laten zien en dat hij hem anders kapot zou schieten. Vervolgens had Y gezegd dat hij X zou afmaken.

X wilde geen aangifte doen omdat hij doodsbang was voor de eventuele gevolgen, aldus de mutatie. Wel had X het kenteken van de auto genoteerd, dat op naam van verzoeker stond.

Proces-verbaal van bevindingen

In een proces-verbaal van bevindingen staat onder meer vermeld dat X op 11 mei 2008 op het politiebureau had verklaard dat de beide inzittenden van de auto hem op de rotonde hadden aangekeken en dat hij had gezien dat Y een zwart vuurwapen in zijn handen had, dat leek op een 9 mm-pistool. X had verklaard dat Y hem vervolgens had bedreigd met de woorden "als je hier nog een keer in de buurt bent dan schiet ik je kapot" of woorden van gelijke strekking.

Naar aanleiding van de melding van X is er een onopvallende eenheid gaan observeren bij de woning van Y en verzoeker en bij verzoekers woning werd het voertuig aangetroffen.

Mutatie 12 mei 2008

In een mutatie van 12 mei 2008 staat onder meer vermeld dat de ondersteuningsgroep is ingezet bij de aanhouding van zowel verzoeker als Y. Beide mannen werden in hun woning aangehouden en bij beiden werd niet voldaan aan de vordering tot het uitleveren van het vuurwapen.

Mutatie 15 mei 2008

In een mutatie van 15 mei 2008, opgemaakt door politieambtenaar H., staat onder meer het volgende vermeld:

“Naar aanleiding van een grote inzet en aanhouding van twee VE's (verdachten; N.o.) het volgende.

Bij de beide verdachten zijn geen vuurwapens aangetroffen. Er heeft geen doorzoeking plaatsgevonden, maar wel is er 1 voertuig onderzocht waarin geen vuurwapen is aangetroffen. (...)

Het voertuig waarin beide mannen hebben gereden is ook aangetroffen maar niet doorzocht??

Vreemde zaak, onduidelijk is wat nu eigenlijk de reden was om zo hoog in te stappen. (...)

Machtiging tot binnentreden

Hulpofficier van justitie S. heeft aan politieambtenaar G. een machtiging tot binnentreden in een woning afgegeven. Uit deze machtiging blijkt onder meer dat deze is afgegeven voor de aanhouding van zowel verzoeker als Y en de doorzoeking in hun woningen, waarbij hun woningen zonder toestemming van de bewoner mogen worden betreden. De machtiging bepaalt voorts dat de in genoemde woningen tussen middernacht en 6.00 uur 's ochtends slechts zonder toestemming van de bewoners kan worden binnengetreten voor zover dit dringend noodzakelijk is. De motivatie voor de dringende noodzakelijkheid is niet ingevuld.

De machtiging is op zondag 11 mei 2007 in Haarlem afgegeven.

Verslag binnentreden

In het verslag binnentreden staat onder meer vermeld dat politieambtenaar G. op 11 mei 2008 om 23.05 uur met zes politieambtenaren krachtens een machtiging van hulpofficier S. ter aanhouding van verzoeker is binnengetreten in verzoekers woning.

In dit verslag is niet aangegeven dat de woning is binnengetreten ter doorzoeking.

Proces-verbaal van aanhouding

Volgens het proces-verbaal van aanhouding is verzoeker op 11 mei 2008 om 23.05 uur aangehouden op grond van artikel 285, eerste lid en 47, eerste lid, Wetboek van Strafrecht (medeplegen van bedreiging).

Verklaringen betrokken politieambtenaren

Politieambtenaar S., die de machtiging tot binnentreden heeft afgegeven, heeft onder meer verklaard dat hij de bewuste dag werkzaam was als hulpofficier van justitie. Wanneer er sprake is van de verdenking van het voorhanden hebben van een vuurwapen, moet de politie redelijk snel optreden, anders is het wapen weg, aldus S.

De betrouwbaarheid van X bleek volgens S. uit zowel de inhoud van zijn verklaring, als de overtuiging dat hij de waarheid sprak.

De reden dat verzoeker als verdachte is aangemerkt, is dat hij de bestuurder en de eigenaar van de auto was, van waaruit Y de bedreiging had geuit.

S. ging er vanuit dat hij een machtiging tot binnentreden had afgegeven om verzoeker aan te houden en zijn woning te doorzoeken. S. heeft verklaard dat hij niet wist of er uiteindelijk een doorzoeking heeft plaatsgevonden, maar dat hij er vanuit ging dat zijn collega's na de aanhouding doorgaan met de doorzoeking wanneer er een machtiging tot aanhouding en doorzoeking is afgegeven. Desgevraagd heeft S. laten weten dat verzoeker geen antecedenten op het gebied van vuurwapens had.

Politieambtenaar H., die de mutatie van 15 mei 2008 heeft opgemaakt, heeft onder meer verklaard dat zij niet meer weet wat de betrokkenheid van haar bij deze aanhouding is geweest. Zij dacht dat ze een gesprek met één van de aangehouden verdachten had gevoerd. Zijn verhaal ging haar aan het hart en zij is in het systeem gaan kijken. H. heeft verklaard dat zij vermoedt dat zij de mutatie na het gesprek met deze verdachte heeft opgemaakt. H. had geen idee waarom niet in de woningen en niet in verzoekers auto is doorzocht. Zij vond het een hele vreemde zaak.

Wanneer iemand zich op het politiebureau meldt met het verhaal dat hij is bedreigd met een vuurwapen, dan kan het volgens H. zo zijn dat iedereen meteen gaat rennen. Meestal is er wel iemand die pas op de plaats maakt. H. dacht dat er in dit geval niemand is geweest die dat heeft gedaan.

Oordeel Nationale ombudsman

I. Ten aanzien van de verdenking en aanhouding

1. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. In dit geval gaat het om bescherming van het recht op persoonlijke vrijheid. Het recht op persoonlijke vrijheid is gewaarborgd in verdragen en de Grondwet. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag ontnemen. Zo biedt artikel 53 Wetboek van Strafvordering een wettelijke basis voor aanhouding van een persoon ten aanzien van wie een redelijke verdenking van een strafbaar feit bestaat.
2. Voor de beoordeling van de vraag of de politie in redelijkheid verzoeker kon aanhouden, is van belang of verzoeker kon worden aangemerkt als verdachte van een strafbaar feit in

de zin van artikel 27 Sv. Iemand kan slechts als verdachte worden aangemerkt indien er sprake is van een redelijk vermoeden van schuld. Dat vermoeden van schuld dient te steunen op specifieke feiten of omstandigheden van het geval en dit dient bovendien naar objectieve maatstaven gezien redelijk te zijn. Het is dus geen vereiste dat er op het moment dat wordt besloten om al dan niet tot aanhouding over te gaan, ook al vast staat dat die persoon het gestelde strafbare feit ook daadwerkelijk heeft begaan. Een redelijke verdenking is voldoende om tot aanhouding over te gaan

3.1 Verzoeker is volgens het proces-verbaal van aanhouding aangehouden wegens de verdenking van artikel 285 juncto artikel 47, eerste lid, sub 1 WvSr. De Nationale ombudsman gaat er vanuit dat verzoeker werd verdacht van het medeplegen van bedreiging. Medeplegers treden op als min of meer gelijkwaardige participanten, en hun aandeel in het delict kan van gelijke betekenis worden geacht. Er moet sprake zijn van een gezamenlijke uitvoering en/of bewust, nauw en volledig samenwerken. Het enkel aanwezig zijn bij en zich niet distantiëren van een door een ander gepleegd feit is onvoldoende om van medeplegen te kunnen spreken.

3.2 Verzoeker was de bestuurder van de auto van waaruit de bedreiging volgens X zou hebben plaatsgevonden. Tevens zou verzoeker X hebben aangekeken. De rol van Y zou hebben bestaan uit het vasthouden van het vuurwapen en het uiten van de bedreiging. Van gelijkwaardige participanten was naar het oordeel van de Nationale ombudsman geen sprake, nu uit de melding niet is gebleken dat verzoeker de bedreiging feitelijk heeft geuit. Evenmin is uit de melding gebleken dat verzoeker bewust de confrontatie met X heeft gezocht. Het feit dat verzoeker de auto bestuurde en X zou hebben aangekeken, is onvoldoende aanleiding om te veronderstellen dat verzoeker medepleger was van de bedreiging. Er waren immers geen verdere aanknopingspunten dat verzoeker een aandeel had bij het plegen van de bedreiging. De Nationale ombudsman oordeelt dat de politie eerst Y had moeten aanhouden. Aan de hand van de bevindingen na diens aanhouding had de politie moeten beslissen of verzoeker al dan niet als verdachte diende te worden aangemerkt. Indien er na de aanhouding van Y concrete aanwijzingen waren om ook verzoeker als verdachte aan te merken, had de officier van justitie expliciet toestemming moeten geven voor de aanhouding buiten heterdaad van verzoeker.

Nu er onvoldoende feiten of omstandigheden waren om verzoeker als verdachte van het medeplegen van bedreiging aan te merken, heeft de politie verzoeker onterecht als verdachte aangemerkt en verzoeker ten onrechte aangehouden. De politie heeft het recht op persoonlijke vrijheid onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van het binnentreden

1. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het huisrecht is neergelegd in de Grondwet en in internationale verdragen. Het binnentreden zonder toestemming van de bewoner is te beschouwen als een inbreuk op dit grondrecht. De Wet Wapens en Munitie (WWM) en de Algemene wet op het binnentreden (Awbi) geven politieambtenaren echter onder omstandigheden de bevoegdheid om zonder toestemming van de bewoner een woning binnen te gaan.

2.1 Op grond van de WWM zijn opsporingsambtenaren te allen tijde bevoegd om een doorzoeking te doen ter inbeslagneming, indien zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ter plaatse wapens of munitie aanwezig zijn. Onder doorzoeking in de zin van de WWM wordt verstaan het doorzoeken van iedere plaats waar wapens en munitie kunnen worden vermoed. Nadere voorwaarden, zoals de verdenking van een strafbaar feit, zijn niet gesteld om van de bevoegdheid tot doorzoeking ingevolge de WWM gebruik te kunnen maken. Ingevolge de Awbi kan de politie zonder toestemming van de bewoner in beginsel slechts tot binnentreden overgaan indien zij in het bezit is van een machtiging tot binnentreden.

2.2 Vast is komen te staan dat er geen doorzoeking in verzoekers woning en zijn auto heeft plaatsgevonden. De politie ging er zelf kennelijk niet vanuit dat verzoeker het wapen voorhanden had. De politie is verzoekers woning dan ook niet binnentreden ter doorzoeking op grond van de WWM maar ter aanhouding. Nu verzoeker onterecht als verdachte van het medeplegen van bedreiging was aangemerkt en niet aangehouden had mogen worden, mocht de woning niet ter aanhouding worden binnentreden. Door verzoekers woning binnen te treden, heeft de politie het huisrecht onvoldoende gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van de machtiging en het verslag van binnentreden

1. Het vereiste van administratieve nauwkeurigheid houdt in dat overheidsinstanties secuur werken. Dit betekent onder meer dat een schriftelijke machtiging tot binnentreden in een woning zorgvuldig en volledig moet worden ingevuld.

2. Vast is komen te staan dat de motivatie voor de dringende noodzakelijkheid om tussen middernacht en 6.00 uur binnen te treden niet op de machtiging is aangegeven. Ook is het doel van het binnentreden, namelijk de aanhouding van verzoeker en Y, niet aangekruist. Verder is de machtiging onjuist gedateerd; met 11 mei 2007 zal 11 mei 2008 zijn bedoeld. Zoals de korpsbeheerder reeds heeft gesteld, had in het verslag van binnentreden bovendien moeten worden vermeld dat de politie in verzoekers woning aanwezig bleef totdat Y was aangehouden. Met deze onvolledige en onzorgvuldige verslaglegging is het vereiste van administratieve nauwkeurigheid geschonden.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Kennemerland, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Kennemerland, is

gegrond ten aanzien van:

de verdenking en de aanhouding, wegens schending van het behoorlijkheidsvereiste dat grondrechten - in dit geval het recht op persoonlijke vrijheid - dienen te worden gerespecteerd;

het binnentreden, wegens schending van het behoorlijkheidsvereiste dat grondrechten - in dit geval het huisrecht - dienen te worden gerespecteerd;

de machtiging en het verslag van binnentreden, wegens schending van het vereiste van administratieve nauwkeurigheid.

De Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer

Slotbeschouwing

Dit is een bijzondere zaak, waarover verschillend gedacht kan worden. De politie-klachtencommissie adviseerde de klacht gegrond te verklaren, maar de korpsbeheerder nam dit advies, na raadpleging van de hoofdofficier van justitie, niet over. Uit de stukken blijkt dat er ook binnen het politiekorps twijfels waren over de juistheid van het politieoptreden. Wat is er gebeurd?

X meldde zich op het politiebureau met het verhaal dat hij die dag door Y was bedreigd met een vuurwapen. Y zat als rijder in een auto die bij een rotonde naast de scooter van X stond. Y zou X toen verbaal hebben bedreigd terwijl hij een vuurwapen zichtbaar op zijn schoot had liggen. Volgens de melding had Y tegen X gezegd dat hij hem zou afmaken wanneer X zich nog in die buurt zou laten zien. Verzoeker was de bestuurder van die auto.

Zeven politieambtenaren betraden die avond rond 23.00 uur verzoekers woning nadat zij de woning met een stormram hadden geforceerd. De politie vorderde de uitlevering van het vuurwapen (waaraan niet werd voldaan) en verzoeker werd aangehouden wegens het medeplegen van bedreiging. Om te voorkomen dat de vriendin van verzoeker contact zou opnemen met Y die nog niet was aangehouden, werd de situatie in verzoekers woning

bevroren. Na drie uur werd verzoekers woning verlaten zonder dat een doorzoeking had plaatsgevonden van de woning en zijn auto.

De politie heeft juist gehandeld door de melding serieus te nemen en hierop actie te ondernemen. Het voorhanden hebben van een vuurwapen is immers zeer onwenselijk en daarop moet snel gereageerd worden. De wijze waarop de politie in actie is gekomen, is niet professioneel. Volgens de melding was Y de persoon die de bedreiging had geuit en die het vuurwapen op schoot had liggen, maar de politie koos ervoor om eerst verzoeker aan te houden. De feiten en omstandigheden om verzoeker als verdachte van het medeplegen van bedreiging aan te merken - hij bestuurde de auto van waaruit de bedreiging werd geuit en hij zou X hebben aangekeken - waren op het moment van aanhouding onvoldoende om van een redelijk vermoeden van schuld te kunnen spreken. De politie had er dan ook voor moeten kiezen eerst Y aan te houden en zijn woning te doorzoeken. Aan de hand van de bevindingen na de aanhouding van Y had moeten worden beslist of er voldoende reden was om verzoeker als medeverdachte aan te merken.

Ook het binnentreden in verzoekers woning op basis van de Wet Wapens en Munitie is onjuist nu uit het feit dat er geen doorzoeking in de woning heeft plaatsgevonden valt af te leiden dat de politie er niet vanuit ging dat het wapen in verzoekers woning zou liggen.

9

2010.02857

de Nationale ombudsman